

TRESTNÝ ČIN VOLEBNEJ KORUPCIE

JOZEF ČENTÉŠ, EDUARD BURDA

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Slovenská republika

Abstract in original language

Príspevok analyzuje trestný čin volebnej korupcie zaradený do slovenského Trestného zákona novelou, zákonom č. 262/2011 Z. z. a poukazuje na jeho problematické miesta.

Key words in original language

voľby, korupcia, volebná korupcia

Abstract

Contribution analyses crime of election corruption, which has been incorporated in Slovak Criminal Code by act no. 262/2011 Coll. and analyses some problematic parts of this crime

Key words

election, corruption, crime of election corruption

1. ÚVOD

Zákon č. 266/2011 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v čl. II. novelizoval aj zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „TZ“ alebo „Trestný zákon“). Predmetná novela s účinnosťou od 1. septembra 2011 zaviedla v Slovenskej republike do Trestného zákona okrem iného trinásť úplne nových trestných činov. Jedným z nich je aj trestný čin volebnej korupcie podľa § 336a TZ. Jeho skutkové podstaty znejú:

„§ 336a

Volebná korupcia

(1) Kto priamo alebo cez sprostredkovateľa poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok tomu, kto má právo voliť, zúčastniť sa na referende alebo na ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky, aby

a) volil alebo hlasoval určitým spôsobom,

b) nevolil alebo nehlasoval určitým spôsobom,

c) nevolil alebo nehlasoval vôbec, alebo

d) sa nezúčastnil volieb, referenda alebo ľudového hlasovania o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky,

alebo z tohto dôvodu priamo alebo cez sprostredkovateľa poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok inej osobe, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Kto v súvislosti s výkonom práva voliť, zúčastniť sa na referende alebo na ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo inú osobu prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok, aby

a) volil alebo hlasoval určitým spôsobom,

b) nevolil alebo nehlasoval určitým spôsobom,

c) nevolil alebo nehlasoval vôbec, alebo

d) sa nezúčastnil volieb, referenda alebo ľudového hlasovania o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky,

potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) závažnejším spôsobom konania,

b) ako verejný činiteľ,

c) na chránenej osobe, alebo

d) verejne.“

Tento trestný čin bol zaradený do III. dielu VIII. hlavy Osobitnej časti TZ nazvaného „Korupcia.“ Napriek tomu, že tento diel dovedy obsahoval desať základných skutkových podstát korupčných trestných činov, nový trestný čin volebnej korupcie má postihovať tie prípady, ktoré dovedajšie skutkové podstaty nedokázali adekvátne pokryť.

Vyskytovali sa totiž prípady zneužívania najmä niektorých sociálne slabších komunit, ktoré boli kontaktované tesne pred voľbami, či už parlamentnými, prezidentskými, či voľbami do samospráv. Následne boli organizované „výlety“ z týchto komunit k volebným urnám, pričom členovia komunity boli presne inštruovaní ako majú voliť a boli im za to sľúbené a väčšinou aj poskytnuté peniaze alebo vecné dary (napr. kuchynské roboty). Organizátori takýchto akcií sa v prípade, že im to umožňoval volebný systém, zvykli aj poistiť a to prevažne tak, že sľúbené úplatky poskytlí na výmenu za volebné lístky, ktoré jednotliví voliči nevhodili do urny a teda ten, ktorý chýbal, bol do urny s vysokou pravdepodobnosťou vhozený.

Takýto čin by nemohol byť kvalifikovaný ako trestný čin podplácania podľa § 332 ods. 1 TZ,¹ pretože volič realizuje svoje právo, neporušuje zákon a právo voliť mu nevyplýva ani z jeho zamestnania ani povolania ani funkcie a v zásade ani z jeho postavenia. Otázna by bola kvalifikácia takéhoto činu ako trestného činu trestného činu podplácania podľa § 333 ods. 1 TZ², teda že ide o podplácanie v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu. Tu sú problematické dva aspekty:

a) nerušený výkon volebného práva síce určite je záujem presahujúci rámec individuálnych práv a záujmov jednotlivca (teda vec všeobecného záujmu), tvorba rozhodnutia, ako bude volič voliť a jeho výsledok (pokiaľ volič nie je donucovaný), je však v zásade jeho vecou, a nepresahuje rámec individuálnych práv a záujmov jednotlivca,

b) pojem obstaranie vecí všeobecného záujmu jednoznačne diskvalifikuje túto skutkovú podstatu z okruhu možných riešení vyššie uvedeného typu prípadov, pretože konkrétny výkon volebného práva sa nemôže podriaďovať pod pojem obstaranie vecí (všeobecného záujmu). Pod tento pojem nespadá „... činnosť občanov, ktorá je výlučne prejavom ich osobných práv.“³

2. STRUČNÝ VÝKLAD ZÁKLADNEJ SKUTKOVEJ PODSTATY VOLEBNEJ KORUPCIE PODĽA § 336A ODS. 1 TZ

Objektom trestného činu volebnej korupcie podľa § 336a ods. 1 TZ je ochrana spoločenského záujmu na čistote a úplatkami neovplyvnenom slobodnom výkone volebného práva, referenda, respektíve výkone ľudového hlasovania o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky.

¹ Trestný čin podplácania podľa § 332 ods. 1 TZ: „Kto priamo alebo cez sprostredkovateľa sľúbi, ponúkne alebo poskytne úplatok inému, aby konal alebo sa zdržal konania tak, že poruší svoje povinnosti vyplývajúce zo zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, alebo z tohto dôvodu priamo alebo cez sprostredkovateľa sľúbi, ponúkne alebo poskytne úplatok inej osobe, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.“

² Trestný čin podplácania podľa § 333 ods. 1 TZ: „Kto inému v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu priamo alebo cez sprostredkovateľa poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok, alebo z tohto dôvodu poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok inej osobe, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.“ Obstaranie vecí všeobecného záujmu podľa § 131 ods. 1 TZ: „Vecou všeobecného záujmu sa na účely tohto zákona rozumie záujem presahujúci rámec individuálnych práv a záujmov jednotlivca, ktorý je dôležitý z hľadiska záujmov spoločnosti.“

³ Šámal, P. – Púry, F. – Rizman, S.: Trestný zákon. Komentár. II. díl. 6. doplněné a přepracované vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 1011.

Objektívna stránka trestného činu volebnej korupcie podľa § 336a ods. 1 TZ spočíva v konaní páchatel'a, ktorý priamo alebo cez sprostredkovateľa sľúbi, ponúkne alebo poskytne osobe, ktorá má právo voliť, zúčastniť sa na referende alebo na ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky (alebo inej osobe z tohto dôvodu) úplatok za to, aby alternatívne:

- a) volila alebo hlasovala určitým spôsobom, alebo
- b) nevolila alebo nehlasovala určitým spôsobom, alebo
- c) nevolila alebo nehlasovala vôbec, alebo
- d) sa nezúčastnila volieb, referenda alebo ľudového hlasovania o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky.

Sľub, ponuka alebo poskytnutie úplatku za to, aby volič vôbec išiel voliť, pričom z inštrukcii sa nedá zistiť, či volič má prípadne nemá voliť, resp. hlasovať určitým konkrétnym spôsobom, nie sú trestné.

Znak sľúbi predstavuje formu prípravy, ktorá sa však hodnotí ako dokonaný trestný čin. V tomto prípade sa pre trestnosť činu nevyžaduje, aby skutočne došlo k poskytnutiu úplatku. Ponúknutím je konanie páchatel'a, ktorým prejavuje ochotu poskytnúť úplatok preto, aby podplácané subjekty pri výkone volebného práva vyhovelí jeho požiadavke. Týmto konaním môže byť akýkoľvek výslovný alebo konkludentný návrh na poskytnutie úplatku. V tomto prípade sa pre trestnosť činu nevyžaduje, aby skutočne došlo k poskytnutiu úplatku. Poskytnutím úplatku je jeho priame (bezprostredné) odovzdanie (v peňažnej alebo v nemateriálnej forme), ale aj nepriame poskytnutie materiálnej či inej výhody alebo vo forme poskytnutia protislužby. K poskytnutiu úplatku môže dôjsť aj bez predchádzajúceho sľubu.

Subjekt trestného činu volebnej korupcie podľa § 336a ods. 1 TZ je všeobecný. Zo subjektívnej stránky sa vyžaduje úmyselné zavinenie., ktoré zahŕňa úmysel páchatel'a realizovať zámer a dosiahnuť niektorý z cieľov uvedených v § 336a ods. 1 TZ pod písm. a) až d).

3. STRUČNÝ VÝKLAD ZÁKLADNEJ SKUTKOVEJ PODSTATY VOLEBNEJ KORUPCIE PODĽA § 336A ODS. 2 TZ

Rovnako ako v ods. 1, objektom trestného činu volebnej korupcie podľa § 336a ods. 2 TZ je ochrana spoločenského záujmu na čistote a úplatkami neovplyvnenom slobodnom výkone volebného práva, referenda, respektíve výkone ľudového hlasovania o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky.

Objektívna stránka trestného činu volebnej korupcie podľa § 336a ods. 2 TZ spočíva v konaní páchatel'a, v súvislosti s výkonom

práva voliť, zúčastniť sa na referende alebo na ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky, ktorý priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo inú osobu prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok, aby

- a) volil alebo hlasoval určitým spôsobom,
- b) nevolil alebo nehlasoval určitým spôsobom,
- c) nevolil alebo nehlasoval vôbec, alebo
- d) sa nezúčastnil volieb, referenda alebo ľudového hlasovania o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky.

Prijatie úplatku, žiadosť oň alebo nechanie si sľúbiť úplatok za to, aby volič vôbec išiel voliť, pričom z inštrukcii sa nedá zistiť, či volič má prípadne nemá voliť, resp. hlasovať určitým konkrétnym spôsobom, nie sú trestné.

Prijatie úplatku predpokladá konanie páchatel'a, ktorý priamo alebo prostredníctvom sprostredkovateľa fakticky obdrží (prevezme) úplatok, pričom páchatel' môže úplatok prijať pre seba alebo pre inú osobu. V tejto súvislosti je možno zvýrazniť, že konanie páchatel'a je nutné posudzovať vzhľadom na všetky okolnosti daného prípadu, pričom uvedený zákonný znak je naplnený, ak páchatel' výslovne alebo konkludentne vyjadří žiadosť o úplatok. K prijatiu úplatku môže dôjsť aj bez predchádzajúcej ponuky alebo sľubu. Znaky žiada alebo dá si sľúbiť predstavujú formu prípravy, ktorá však predstavuje dokonaný trestný čin. V tomto prípade sa pre trestnosť činu nevyžaduje, aby skutočne došlo k prijatiu úplatku. Znak žiada nevyžaduje, aby páchatel' požiadal o úplatok výslovne. Stačí akékoľvek konanie, z ktorého je zrejmé, že páchatel' úplatok očakáva a chce⁴. Tento prípad je však potrebné odlišiť od prípadu, keď páchatel' svojim konaním len vytvára podmienky na ponúknutie úplatku, ale svoj záujem nedáva najavo, napr. zdôrazňuje alebo zveličuje význam voľby alebo účasti na referende, aby tak určitú osobu priviedol na myšlienku ponúknutia úplatku v súvislosti s uplatnením jeho práva voliť, zúčastniť sa na referende alebo ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky. Znak dá si sľúbiť úplatok predstavuje určitý záväzok voči podplácanej osobe. Tento znak je naplnený už v prípade, ak páchatel' neodmietne ponuku úplatku a výslovne alebo konkludentne s ňou súhlasí, pričom ju berie ako záväzný sľub.

Subjektom tohto trestného činu môže byť len osoba, ktorá má právo voliť, zúčastniť sa na referende alebo na ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky. Zo subjektívnej stránky sa vyžaduje úmyselné zavinenie, ktoré zahŕňa úmysel páchatel'a

⁴ K tomu bližšie pozri R 46/1983.

realizovať zámer a dosiahnuť niektorý z cieľov uvedených v § 336a ods. 2 TZ pod písm. a) až d).

4. PROBLÉM ČÍSLO JEDNA: OVPLYVNĚOVANIE AKÝCH VOLIEB POSTIHUJE VOLEBNÁ KORUPCIA PODĽA § 336A TZ?

V predchádzajúcich bodoch sme si definovali objekt trestného činu volebnej korupcie podľa § 336a TZ, avšak nevyriešili sme otázku, ktorá súvisí priamo s objektom, ale aj s objektívnou stránkou tohto trestného činu a to: O aké voľby tu vlastne ide?

Skutkové podstaty hovoria o práve voliť, teda o volebnom práve. **Pritom klasické poňatie volebného práva** vychádza z koncepcie práva občanov (prípadne inak definovanej kategórie osôb na základe istých spoločných kritérií, napr. pri voľbe do samosprávy na základe trvalého pobytu) voliť si svojich zástupcov do zastupiteľských zborov (napr. Národná rada Slovenskej republiky, Európsky parlament, obecné zastupiteľstvo) alebo na konkrétne funkcie (napr. voľba prezidenta, starostu či primátora) v priamych tajných voľbách. „...volebné právo vyjadruje právo slobodného sebaurčenia ľudu. Ľud si určuje svoj osud sám, vyberá si politických predstaviteľov podľa svojho slobodného rozhodnutia.“⁵ V podmienkach Slovenskej republiky ide pri klasicky poňatom volebnom práve o päť zákonov upravujúcich voľby, na ktoré sa bezpochyby vzťahujú skutkové podstaty trestného činu volebnej korupcie podľa § 336 TZ. Ide o nasledovné zákony:

zákon č. 333/2004 Z. z. o voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov;

zákon č. 46/1999 Z. z. o spôsobe voľby prezidenta Slovenskej republiky, o ľudovom hlasovaní o jeho odvolaní a o doplnení niektorých ďalších zákonov v znení neskorších predpisov;

zákon č. 303/2001 Z. z. o voľbách do orgánov samosprávnych krajov v znení neskorších predpisov;

zákon č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov;

zákon č. 331/2003 Z. z. o voľbách do Európskeho parlamentu v znení neskorších predpisov.

⁵ Čalík, T.: Voľby do Európskeho parlamentu – rovnosť, legitimita a demokracia alebo krátky úvod k veľkej téme. In.: Optimálny model volebného systému do Európskeho parlamentu. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2010, s. 8.

Okrem toho priebeh referenda, na ktoré sa tiež vzťahujú skutkové podstaty trestného činu volebnej korupcie upravuje aj zákon č. 564/1992 Zb. o spôsobe vykonania referenda v znení neskorších predpisov.

V podmienkach Slovenskej republiky sa dlhodobo hovorí o príprave jednotného volebného kódexu, ktorý by v zásade zjednotil pravidlá pre všetky vyššie uvedené typy volieb (napr. ohľadne moratória). Takáto úprava je však zatiaľ v nedohľadne. Nie je to ale na škodu, pretože aj iné vyspelé štáty zvyknú mať pri rôznych typoch volieb odlišné pravidlá. Príkladom je Francúzsko. „Celkovo možno konštatovať, že voľby do Európskeho parlamentu vo Francúzsku predstavujú výraznú výnimku z väčšinového volebného systému, ktorý inak jasne a dlhodobo dominuje pri všetkých ostatných francúzskych voľbách na celoštátnej úrovni.“⁶ V Taliansku sa volebný systém „...dá označiť ako hybrid viacerých systémov, o ktorom sa dá stále diskutovať.“⁷

V rámci právneho poriadku Slovenskej republiky však existuje množstvo zákonov verejného i súkromného práva, ktoré upravujú rôzne voľby a teda aj volebné právo. Ide o nasledovné skupiny volieb:

1) voľby vyplývajúce zo zákonov vykonávané priamo volenými zastupiteľskými zbormi, ktoré boli kreované na základe klasicky poňatého volebného práva (napr. Ústava Slovenskej republiky v čl. 150 poskytuje právny rámec voľbe generálneho prokurátora Národnou radou Slovenskej republiky),

2) voľby iné ako v bode 1) vyplývajúce zo zákonov, resp. všeobecne záväzných právnych predpisov verejnoprávnej povahy (napr. zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v § 8 ods. 2 upravuje voľbu do akademického senátu verejnej vysokej školy a v § 9 ods. 1 písm. c) upravuje voľbu kandidáta na rektora),

⁶ Giba, M.: Francúzsko: príklon k efektívnosti v podobe dominancie väčšinového systému. In.: Optimálny model volebného systému do Európskeho parlamentu. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2010, s. 48.

⁷ Trellová, L.: Taliansko: príklon k proporcionálnemu volebnému systému v podmienkach transformujúcej sa volebnej scény. In.: Optimálny model volebného systému do Európskeho parlamentu. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2010, s. 106.

3) voľby vyplývajúce zo zákonov, resp. všeobecne záväzných právnych predpisov súkromnoprávnej, resp. zmiešanej verejnoprávnej a súkromnoprávnej povahy (napr. zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov napr. v § 187 ods. 1 písm. c) zakotvuje právo valného zhromaždenia akciovej spoločnosti voliť a odvolávať členov predstavenstva akciovej spoločnosti – avšak dispozitívnu právnou normou, pretože je možná odchýlka).

Vzťahuje sa trestný čin volebnej korupcie podľa § 336a TZ aj na tieto skupiny volieb alebo nie? Do úvahy prichádzajú tri riešenia:

1.) trestný čin volebnej korupcie sa vzťahuje len na klasicky poňaté volebné právo (v zmysle, v akom je vyššie definované),

2.) trestný čin volebnej korupcie sa vzťahuje na každú voľbu (a teda na každé právo voliť) do verejnej funkcie resp. funkcie vo verejnoprávnej inštitúcii, ak vyplýva zo všeobecne záväzného právneho predpisu,

3.) trestný čin volebnej korupcie sa vzťahuje na každú voľbu (a teda na každé právo voliť), ktorá vyplýva zo všeobecne záväzného právneho predpisu vrátane predpisov súkromnoprávnej a zmiešanej povahy.

Rozumne pôsobia všetky tri riešenia a my na tomto mieste nechceme urobiť jednoznačný záver, ktorý z uvedených prístupov by sa mal aplikovať na trestný čin volebnej korupcie podľa § 336a TZ. Avšak predsa len by sme sa radi priklonili k niektorému z uvedených typov riešení. A učiníme tak na základe rozboru **volebného práva podľa čl. 30 Ústavy Slovenskej republiky**, ktorý znie:

„1) Občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov. Cudzinci s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky majú právo voliť a byť volení do orgánov samosprávy obcí a do orgánov samosprávy vyšších územných celkov.

2) Voľby sa musia konať v lehotách nepresahujúcich pravidelné volebné obdobie ustanovené zákonom.

3) Volebné právo je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním. Podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon.

4) Občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.“

Z čl. 30 ods. 2 a ods. 3 druhá veta Ústavy Slovenskej republiky sa dá vyvodiť len to, že akékoľvek voľby, ktoré sú upravené zákonom, sa musia riadiť ustanoveniami zákona. Ustanovenia čl. 30 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky a ods. 3 prvá veta inklinujú k tomu, že Ústava Slovenskej republiky vníma volebné právo len klasickým spôsobom, ako právo občanov (prípadne inak definovanej kategórie osôb na základe istých spoločných kritérií, napr. pri voľbe do samosprávy na základe trvalého pobytu) voliť si svojich zástupcov do zastupiteľských zborov alebo na konkrétne funkcie vo všeobecných, rovných a priamych tajných voľbách. Poňatie volebného práva podľa čl. 30 ods. 3 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky je navyše v rozpore s vnímaním volebného práva v rámci niektorých súkromnoprávných vzťahov, napr. pokiaľ ide o vnútorné vzťahy v obchodných spoločnostiach, kde môžu oprávnené platiť aj iné volebné spôsoby (napr. hlasovanie podľa veľkosti majetkovej účasti). Článok 30 Ústavy Slovenskej republiky pritom neobsahuje ustanovenie, z ktorého by sa dalo vyvodiť, že by sa mal vzťahovať aj na súkromnoprávne vzťahy.

Rozhodujúce pre riešenie nášho problému je ustanovenie čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, ktoré jednoznačne v rámci volebného práva zakotvuje, že „Občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.“ **Preto je podľa nášho názoru správny záver, že trestný čin volebnej korupcie podľa § 336a TZ sa vzťahuje na každú voľbu (a teda na každé právo voliť) do verejnej funkcie resp. funkcie vo verejnoprávnej inštitúcii, ak vyplýva zo všeobecne záväzného právneho predpisu.**

V. Problém číslo dva: Ako posudzovať pojem úplatok pri trestnom čine volebnej korupcie alebo sú „predvolebné guláše“ a reklamné predmety úplatkom?

Ustanovenie § 131 ods. 3 TZ definuje: „Úplatkom sa na účely tohto zákona rozumie vec alebo iné plnenie majetkovej či nemajetkovej povahy, na ktoré nie je právny nárok.“

Samotná definícia pojmu úplatok je do značnej miery povrchná, pretože na jednej strane každé poskytnutie plnenia majetkovej či nemajetkovej povahy sa dá považovať za darovaciu zmluvu a teda plnenie z právneho titulu (bez ohľadu na to, čo za to podplácajúca osoba získa), na druhej strane výška úplatku nie je znakom pojmu úplatok a preto sa za úplatok podľa uvedenej definície môže považovať každá drobnosť (napr. pohár piva, tanier gulášu, párok v rožku, lacné pero s emblémom politickej strany). Skutkové podstaty trestných činov korupcie podľa § 328 až 336 TZ na šťastie tento pojem používali v takých súvislostiach, že jeho prípadné zneužitie bolo značne obmedzené. Trestnému činu volebnej korupcie sa však takéto vhodné obmedzenie nepodarilo obsiahnuť. Stačí poskytnúť, ponúknuť alebo sľúbiť úplatok (vec alebo iné plnenie majetkovej či nemajetkovej povahy) tomu, kto má právo voliť. A tým môže byť

naozaj aj taká drobnosť ako reklamné pero či tanier guláša. A to sú úplne bežné, celospoločensky nielen tolerované, ale dokonca aj uznávané praktiky predvolebných kampaní. A to už ani nehovoríme o predvolebných sľuboch obsiahnutých vo volebných programoch.

Pochopiteľne, takto široký výklad pojmu úplatok pri trestnom čine volebnej korupcie podľa § 336a TZ je neprijateľný. Na jeho reštriktívny výklad, nám však znenie skutkových podstát podľa § 336a TZ ani znenie pojmu úplatok podľa § 131 ods. 3 TZ nepostačujú. Na šťastie, **vo všetkých troch odsekoch § 336a TZ ide o prečin a preto pri posúdení, či v konkrétnom prípade ide o trestný čin alebo nie sme povinní použiť kritérium závažnosti ako materiálneho znaku prečinu** (alebo pokiaľ chcete, **materiálneho korektívu prečinu**, v praxi ide o to isté, rozdielny je len teoretický základ týchto inštitútov⁸) podľa § 10 ods. 2 TZ⁹: „*Nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a je jeho závažnosť nepatrná.*“ **Pokiaľ teda ponúkané výhody v rámci predvolebnej kampane budú bežného, celospoločensky tolerovateľného charakteru (teda bežné občerstvenie či drobné reklamné predmety), vôbec nepôjde o trestný čin a pochopiteľne ani o správny delikt, ale o spoločensky nevyhnutnú činnosť. Ak však reklamné darčeky či pohostenia zjavne prekročia bežný charakter (napr. kuchynský robot za niekoľko sto eur s logom politickej strany alebo večera v luxusnej reštaurácii), pôjde o trestný čin volebnej korupcie podľa § 336a TZ.** Každý jednotlivý prípad, ktorý by sa vymykal z bežného rámca preto treba citlivo vnímať a posudzovať vzhľadom na jeho špecifiká.

5. ZÁVER

Zákon je dôležitý, ale zákon vytvárajú a aplikujú ľudia. Trestný čin volebnej korupcie podľa § 336a TZ na jednej strane môže prispieť k prečisteniu vzťahov v rámci predvolebnej kampane, na druhej strane je potrebné ho aplikovať mimoriadne opatrne, aby neskĺzol do roviny politickej represie.

⁸ K tomu bližšie pozri: Burda, E. – Čentéš, J. – Kolesár, J. – Záhora, J.: a kol. Trestný zákon. Všeobecná časť. Komentár. I, diel. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 50.

⁹ U mladistvých § 95 ods. 2 TZ.

Literature:

- Burda, E. – Čentěš, J. – Kolesár, J. – Záhora, J.: a kol. Trestný zákon. Všeobecná část. Komentár. I, diel. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2010.
- Giba, M.: Francúzsko: príklon k efektívite v podobe dominancie väčšinového systému. In.: Optimálny model volebného systému do Európskeho parlamentu. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2010.
- Lalík, T.: Voľby do Európskeho parlamentu – rovnosť, legitimita a demokracia alebo krátky úvod k veľkej téme. In.: Optimálny model volebného systému do Európskeho parlamentu. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2010.
- Šámal, P. – Púry, F. – Rizman, S.: Trestný zákon. Komentár. II. diel. 6. doplněné a přepracované vydání, Praha: C. H. Beck, 2004.
- Trellová, L.: Taliansko: príklon k proporcionálnemu volebnému systému v podmienkach transformujúcej sa volebnej scény. In.: Optimálny model volebného systému do Európskeho parlamentu. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2010.

Contact – email:

jozef.centas@flaw.uniba.sk; eduard.burda@flaw.uniba.sk